

הצבי והצדק

יד"ל ע"י מוסדות קוסוף בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד ♦ יו"כ-סוכות-שמח"ת תשפ"ד

גליון מס' 103 ♦ שנה ד'

הננו לברך את כל קוראי גליון הצבי והצדק יחד עם כל בית ישראל
שיתברכו בגמר חתימה טובה ושנה טובה ומבורכת

דברי תורה

מיאת ב"ק אדמו"ר שליט"א

יום הכיפורים

כל נדרי. מה שנוהגים לפתוח תפלות יום הכפורים יום הקדוש והנורא בכל נדרי, שהיא לכאורה רק מסירת מודעה על התרת נדרים, יש לומר דהנה אמרו חז"ל במדרש [שמו"ר פמ"ג ה'] עה"פ ויחל משה וגו' [שמות לב יא] שמושה רבינו היה יושב ומתיר נדרו של הקב"ה שאמר ואכלה אותם, וזהו ויחל לשון מיחל את נדרו, כמו"ש ואשב בהר מלמד שהיה יושב כזקן והקב"ה עומד כשואל נדרו, וכן הוא אומר ואשב בהר וכו' אמר ר' הונא בר אחא שישב להתיר נדרו של יוצרו. והנה על ידי אותה התרת נדרים של משה רבינו אמר הקב"ה סלחתי כדברך ביום הכפורים, דקאי על חטא העגל כמו"ש בדעת זקנים לבעלי התוספות [במדבר יד כ] ששינו שנתרצה הקב"ה לישראל ביום הכפורים ואמר לו סלחתי כדברך ולכן הוקבע אותו יום למחילה ולכפרה לדורות, משמע כאשר בקשת ממני שאסלח להם עתה כמו שנשאתי להם ביציאת מצרים בעשיית העגל ע"כ. על כן בליל יום הכפורים מזכירים ענין התרת נדרים שכביכול הותר נדרו של הקב"ה ואמר סלחתי כדברך, ולפיכך מזכירין בשעה זו אחר כל נדרי גם מאמר ויאמר ד' סלחתי כדברך, כן יסלח וימחל לכל בית ישראל.

סוכות

חג הסוכות. הנה סוכות נקרא חג סתם, י"ל לפי"ז רמז דהנה כתיב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו [תהלים פא ד], ואיתא ברע"מ [ח"ג ק' ע"א] ויעקב אזיל באינון יומי דבין ר"ה ויום הכיפורים עריק לאשתזבא מיניה תב בתיובתא וכו' כיון

הי"ת, ואף שכבר חלפו עברו ימי הרחמים והרצון, אין אנו כתינוק הבורח מבית הספר אלא רצוננו עוד לראות את מלכנו בימי החג, שכן בורח אין לו הענקה כמו"ש בגמ' [קדושין טז:] וכי תשלחנו מי ששילוחו מעמך יצא בורח, לפיכך אנחנו מתעכבים בסוכה ושמיני עצרת להראות כי חביב עלינו שבתנו בבית ד'.

אושפיזין

ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה ולרגל הילדים אשר חנן אלקים את עבדך [בראשית לג יד]. הנה אא"ז ז"ל בספר בני שלשים מאמרי חנוכה הביא דברי דו"ז הרה"ק מראזדיל שכתב באגרת להחברים בסוף ספר דעת קדושים בשם זקה"ק מרן עטרת צבי עה"פ ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה וכו', אשר 'רגל המלאכה' הם רמז לרגלים האסורים במלאכה שלש רגלים, 'ולרגל הילדים' המה מועדים דרבנן חנוכה פורים וט"ו באב עיי"ש סודו. ונראה להוסיף עפ"י דבריו הק' דיש בפסוקים אלו רמז לז' אושפיזין קדישין הבאים אלינו ברגל הקדוש הזה, ואני אתנהלה"ה לאט"י לרג"ל עולה כמנין אברה"ם יצח"ק יעק"ב רג"ל, המה האבות, 'ולרגל הילדים' המה בניהם ד' רועים הנרמזים בקרא דלעיל הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, 'אשר' היינו יוסף כטעם בנות צעדו עלי 'שור', 'חנן' זה משה כמו"ש במדרש [דבר פ"ב ד'] 'תחנונים' ידבר רש זה משה, אלקים"ם רמז לאהרן דאיתא במדרש ילקוט [תהלים מ"ה ו'] על כן משחך אלקים אלקיך קאי על אהרן, 'את עבדך' היינו דוד עצמו עבדך משיחך.

ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד

דהוא מקטרגא אזל בההוא דורונא ואתפריש מינייהו בעי הקב"ה למחדי בבנוי מה כתיב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וכו' כיון דיתבו בסכות הא אשתזבו מן מקטרגא וקב"ה חדי בבנוי, ע"כ. נמצא דבזכות תקיעת שופר ועבודת יוה"כ פורש המקטרג מישראל, ויעקב ניצל בישבו לבטח בצל הסוכה. וז"ש תקעו בחודש שופר 'בכסה ליום חגנו', פירוש ע"י זכות תקיעת שופר בר"ה אנו מתכסים ביום החג בצל הסוכה, כי חק וגו' משפט לאלקי יעקב, הסוכה היא בחינת יעקב כמו"ש ויעקב נסע סוכותה.

עו"ל דהנה בשעת תקיעת שופר אנו מעוררים את האבות הקדושים להמליץ טוב בעדנו כמבואר בזוה"ק פ' אמור הנ"ל, אבל אין אומרים זאת בגלוי כי אם באתכסיא כמובן, אבל בסוכות מכריזין בריש גלי ומזמנין את האושפיזין הק' בקול גדול לסוכה. וז"ש תקעו בחודש שופר 'בכסה ליום חגנו', כלומר מה שאנו פועלים בראש השנה בכסוי ע"י תקיעת שופר אנחנו עושין ביום החג בסוכה בגלוי.

חג הסוכות תעשה לך וגו' באספך מגרנך ומיקבך [דברים טז ג]. איתא בשפת אמת לסוכות [תול"ט] טעם קביעת מועד חג הסוכות אחר ראש השנה ויום הכפורים, לבעלי עבודה הוא פרעון שר על אשר עבר לפניו בימים הנוראים, והוא כענין הענקה, רמז לדבר דכתיב בסוכות מגרנך ומיקבך, ובהענקה כתיב ג"כ העניק תעניק לו מגרנך ומיקבך [שם טו יד], וכתיב וזכרת כי עבד היית וכו' פרש"י והענקתי ושניתני לך כו' עיי"ש. י"ל הענין בזה לרמז שנתקבלה עבודתינו לפני

שבטי ישראל [דברים לג ה]. פירש"י בהתאסף בהתאספם יחד באגודה אחת ושלוש ביניהם הוא מלכם ולא כשיש מחלוקת ביניהם. י"ל בדרך רמז, 'בהתאסף' רמז לחג הסוכות חג האסיף, בהתאסף 'ראשי עם' אלו הם אבהן קדישין שבעה רועים הנאספים אל עמם מכבר ועתה שבים ובאים אלינו אל הסוכה לישב עמנו בצלא דמלכא, אבל כל זה רק כשישראל באגודה אחת ושלוש באהליהם ולא כשיש מחלוקת ביניהם, ונרמז בכתוב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, מלמד שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת [סוכה כז], האזרח רמז לאבות כדאיתא במדרש [שמו"ר פט"ו כז] אברהם התחיל להאיר שנאמר מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו, יקראהו 'לרגלו' היינו שאנחנו קוראים ומזמנים אותם ברגל, ואברהם בא עממה כל יום יומא דאזיל עם כולהו.

חג הסוכות נקרא בתורה חג האסיף [שמות לד כב]. ע"י בספר בני יששכר מאמרי סוכות טעמים ע"ז. וי"ל עוד הנה בסוכות באים אבותינו הקדושים אושפזין עילאין לסוכה, והמה נקראים נאספים, ע"ד שפירשו בספה"ק דברי רש"י בביאור ברכת שהכל ברא לכבודו [כתובות ח. ד"ה שמה תשמח] שהכל ברא לכבודו אינה מן הסדר אלא לאסיפת העם הנאספים וכו', ופירשו בספה"ק הכונה על האבות והצדיקים מגן עדן הבאים להשתתף בשמחת צאצאיהם כדאיתא בזוה"ק [פ' פנחס ח"ג ר"ט ע"ב] וזהו העם הנאספים היינו שנאספו כבר אל עמם ועתה באים לשמחת בניהם ע"כ. וכן י"ל הכא חג האסיף ע"ש הז' רועים המה הנאספים ועתה באים לשמוח עמנו בסוכה.

שימחת תורה

יום שמיני עצרת נקרא בארץ ישראל שמחת תורה. וצ"ב לכאורה הוי ליה להקרא שמחת ישראל כי אנחנו הננו עם השמחים בתורה אבל מהו שמחת תורה דנשמע כאילו התורה היא בעל השמחה. וי"ל דהנה איתא בזוה"ק [ח"ג ע"ג ע"א] תלת דרגין אינון מתקשרין דא בדא, קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל, פירוש קב"ה וישראל ואורייתא חד הם, ונראה שזה נאמר על האי יומא שמיני עצרת דבו נעשה היחוד בין קב"ה וכנסת ישראל לבדם כנודע [פע"ח שער הלולב פ"ח] כמו"ש עצרת היא [ויקרא כג לו] פירש"י עצרתי אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים כיון שהגיע זמן להפטר אמר בני בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם. ונמצא שביום זה נעשים ישראל חלק מן התורה הק', וזו היא שמחתנו שהתורה מתאחדת עמנו והיו לבשר אחד, ועל שם זה קרוי יום זה שמחת תורה דהיינו שאנחנו שמחים שנעשינו גופי תורה.

שמחת תורה. ענין השמחה בתורה בשמיני

עצרת שהוא סיום חג הסוכות י"ל עפ"י מ"ש חז"ל [ע"ז ג.] אמרו לפנינו (אומות העולם) רבונו של עולם תנה לנו מראש ונעשנה אמר להן הקב"ה שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת, אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו', מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו וכו'. נמצא

לפי"ז שכל מה שזכו ישראל לקבל את התורה הוא בשכר מצות סוכה שמקיימין אותה בשמחה ומי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, ולכן בסיום שבעת ימי חג הסוכות שמחים אנו שזכינו ע"י מצוה זו לשמחת קבלת התורה, וזהו יום שמחת תורה. ומה שנוהגין ביום זה להרבות בשמחה יתירה עם קורטוב של שחוק של מצוה, י"ל לרמז מה שאמרו שם בגמ' מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהן שנאמר יושב בשמים ישחק וגו' אמר רבי יצחק אין שחוק לפני הקב"ה אלא אותו היום בלבד.

בנוסח מוסף יום הכפורים

בתפלת מוסף יוה"כ אצל קרבנות המוספין נתקן לומר ושני שעירים לכפר וכו', ובנוסח אחר ושעיר לכפר מלבד חטאת הכפורים וכו'. וצריך בירור, וכבר עמד בזה בשו"ת נודע ביהודה תניינא [אור"ח סי' קכ"ז] והקשה דהלא במוסף לא היה אלא שעיר אחד אותו שזכר בפרשת פנחס, כי שעיר חטאת הפנימי אינו מן המוספין ועיקרו בפרשת אחרי בקרבנות היום, ושוב הדר ביה והעלה לשעיר הפנימי אף שאינו מן המוספין מ"מ כיון שהזכירה התורה אותו בפ' פנחס שנאמר מלבד חטאת הכפורים ש"מ ששייך קצת לקרבן מוסף וכו', וז"ל שם, ואמנם מה שדלגו במוסף יוה"כ מלבד חטאת הכפורים טוב עשו כי חטאת הפנימי אינו מן המוספים ועיקרו בפ' אחרי בקרבנות היום, וגם אין פירוש לנוסח זה במקום זה כיון שכבר אמר ושני תמידים כהלכתם איך יאמר אח"כ פסוק מלבד חטאת הכפורים ועולת התמיד וגו' ואטו שלשה תמידין יש, והאומרים אותו אין להם לומר רק מלבד חטאת הכפורים ולא יותר, וכן במוסף ר"ה אין לומר רק מלבד עולת החודש ולא יותר, אבל המסיימים ועולת התמיד אינו נכון שכבר אמרו ושני תמידים כהלכתם, ודלא כרמ"א בסימן תקצ"א שנמשך אחר בעל תה"ד, והנה נתיישבתי משעיר הפנימי אף שאינו מן המוסף ממש מ"מ ראינו שהתורה הזכירה בפ' פנחס שעיר זה שהרי כתיב מלבד חטאת הכפורים ורבינו הגדול בפרק יו"ד מהלכות תו"מ שהזכיר שם מוסף יוה"כ הביא ג"כ שעיר הפנימי אף שלא הזכיר שם שארי קרבנות היום ש"מ שחטאת הכפורים הפנימי שייך קצת לקרבן מוסף ולכן אי לאו דמסתפינא אמינא לומר גם ביה"כ ושני שעירים לכפר כמו ברה"ה ואז לא יסיים כלל מלבד חטאת הכפורים, ומי שאינו רוצה לומר ושני שעירים יסיים מלבד חטאת הכפורים אלו השלש תיבות ולא יותר. [והובא דבריו בשע"ת או"ח תרכ"א].

ונראה דהנה באמת יש לדייק למה כתבה התורה בפרשת פנחס אצל שעיר דמוסף מלבד חטאת הכפורים [במדרש כ"ט יא] שהוא שעיר הפנימי השייך לסדר עבודת היום בפרשת אחרי מות כדפירש"י שם ומה שייכא הכא, וכן הקשו בדעת זקנים עה"ת עיי"ש. ויש ליישב דהנה אצל כל המועדים כתיב בשעירי המוספים ושעיר אחד חטאת לכפר עליכם, אך אצל מוסף יום הכפורים לא כתיב לכפר ותמוה, וכתב בבעה"ט ליישב משום דעצמו של יום מכפר. ועי' במשך חכמה עה"פ ובעשור לחודש שכתב דהיום עצמו מכפר בלא השעירים, ודחוק קצת.

ונלע"ד לומר דהנה בכל הרגלים אין קרב אלא שעיר אחד והוא מכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואין מלבדו כפרה (לבד משבועות ור"ה ונתבאר במקומו), אבל ביום הכפורים הלא איכא ב' שעירים לכפרה וחלוקין בסוג הכפרה כמבואר במתני' ריש שבועות ובגמרא שם ובתו"כ, ומפורש היטב בקרבן אהרן ובמלבי"ם פרשת אחרי עיי"ש, והיינו דשעיר הפנימי מכפר על שיש בה ידיעה בתחילה ולא בסוף, ושעיר החיצון דמוסף מכפר על שאין בו ידיעה בתחילה רק בסוף (ולא כשעירי שאר הרגלים דמכפר על שאין בו ידיעה לא בתחילה ולא בסוף), נמצא דשני השעירים משלימין זה את זה, וכן פי' במלבי"ם. ולפי זה י"ל דלכך לא כתיב אצל שעיר המוספין לכפר עליכם, משום שאינו גומר כל הכפרה אלא בצירוף חטאת הפנימי, ולכן כתבה תורה מיד מלבד חטאת הכפורים וכו' דהיינו דבצירוף שניהם הוי כפרה גמורה, נמצא א"כ שבאמת יש גם לשעיר הפנימי שייכות לקרבנות המוספין כמ"ש בנו"ב, וע"כ נראה דמן הראוי לומר בתפלה 'ושני שעירים לכפר' כיון דהכפרה נעשית ע"י שניהם כנ"ל.

ועוד י"ל דלכך לא כתיב 'לכפר' אצל שעיר מוסף יום הכפורים משום שאינו מכפר על כל ישראל אלא על לויים וישראלים בלבד ואין הכהנים מתכפרים בו אלא בפר כמבואר בתו"כ ובגמ' שבועות [ג.] וברש"י שם ד"ה אלא, שהפר מכפר על הכהנים, דמה שהשעירים מכפרים על ישראל הפר מכפר על הכהנים, ולפי"ז שפיר לא כתיב לכפר עליכם כיון שאין כולם בכלל הכפרה.

מראשי צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים זיע"א

'שימחת תורה' במחיצת רבינו צבי אלימלך מדינוב זיע"א

פקודתו, ענה הבני יששכר כי אכן קיים פקודתו שצוה להיות בחג בצוותא עם בני ביתו כי הבאתי את בני ביתי הנה על החג, והסכים הרה"ק מאפטא שישאר על החג, ובשנה ההוא עלה העבודת הקודש של הרה"ק מאפטא זי"ע בעת הקפות בשמחת תורה יותר מבכל השנים, ואז השיג הבני יששכר וקיבל מהרה"ק

ביתם, ואכן קיימו האורחים פקודת הקודש ונסעו על חג הסוכות לביתם, אמנם הבני יששכר הבין כי יש דברים בגו אז מיהר לנסוע לביתו והפציר את הרבנית לנסוע עמו בחזרה על חג הסוכות להגה"ק מאפטא זי"ע ואכן חזרו יחד לפני החג, פגש הגה"ק מאפטא את הבני יששכר ושאל אותו פשר הדבר שעבר על

פעם שהה הבני יששכר זי"ע אצל הרה"ק מאפטא בימי ר"ה ויום הקדוש, ובדעת קדשו היתה לישראל ג"כ על חג הסוכות ושמיני עצרת אצל הגה"ק מאפטא אמנם לאחר יום הכיפורים יצא כרוז מהגה"ק מאפטא כי כל האורחים ששהו במחיצתו עד הנה יחזרו וישונו לביתם לחוג חג הסוכות בצוותא עם בני

יום הביפורים

כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי. (יומא פא:). י"ל טעם מצות אכילה בתשיעי כדי לערבב את השטן, כי ביו"כ אין לו שליטה עי' יומא (כ). ולכן מתאמץ ביותר עכ"פ יום שלפניו, וממילא אם רואה שאוכלים ושותים הרבה ואינם מתכוונים למחר לא איכפת לו לבלבל, כי חושב שאין לו עוד צורך להתעסק בהם, כי עי' אכילה ושת' ממילא וישמן ישורון וכו', או שחושב שאוכלים כמחשבת עשיו שאמר הנה אנכי הולך למות וכו' ולכן אמר הלעיטני נא, וגם בני ישראל חושבים שמחר ח"ו ידונו אותם ולכן הם אוכלים ושותים עד שיש להם עוד אפשרות לאכול, וממילא מניחים והולך לו. ובזה מובן מה שהתורה כתבה מצות אכילה זו רק ברמז כדי לערבב השטן שלא ידע הסוד שהאכילה הזאת היא כנגדו. (תפוחי חיים - יו"כ)

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו וכו' כי ביום הזה יכפר עליכם וכו'. [ויקרא טז כט]. מהראוי לתת לב למה לא נתבאר היום הנועד תיכף בהתחלת הפרשה רק הפרשה מבארת בתחילה העבודה של היום בלא הודע איזה יום הוא ואח"כ הזכיר את היום כלאחר יד, והנה היא קושיא עצומה הלא תראה בכל מועדי י"י מקראי קדש הזכיר הזמן המוגבל תחלה ואח"כ מפרש העבודה של היום וכאן הוא בהיפוך, ונ"ל הטעם שהוא להתוודע ולהגלות מעלת קדושת היום שהוא בבחינת בינה, עלמא דאיכסטיא, תשובה עילאה, עולם הבא, על כן אין בו אכילה ושתיה, על כן מעלימין את שם היום להורות שהוא מן עולם הנעלם למעלה מן הזמן, זמ"ן בגימטריא מ"ה ב"ן, והיום ההוא הוא בחינת בינה ס"ג, סוד ואתה מח"ה (בגימ' ס"ג) א"ת כולם [נחמיה טו] אשר עם אות ת' שהוא סוד הרשימה לכל היצור כמו שאמר והתוית תיו [יחזקאל ט ד], (עיי' כל זה בספר ברית כהונת עולם), הנה מחי"ה עם הת' הוא סוד פעולת היום חתימ"ה (עיי' בספר הנ"ל), הנה שם ס"ג הוא למעלה מן הזמן שהוא מ"ה ב"ן, על כן בעבודת היום נעלם הזמן של היום, להורות לנו קדושת היום באיזה מקום מורה עבודתו במקום למעלה מן הזמן, הן הדבר.

והנה תמצא גם בתורה שבעל פה, המסכתא המדברת מענין מצות היום לא נקרא שמיה על שם היום יום הכפורים (כאין שבת, פסחים, ראש השנה, סוכה) רק נקרא יומא, להורות קדושת היום הוא ממקום נעלם ראוי להסתירו, על כן מנהג אנשי מעשה שלא להזכיר שמו כל כך בפשיטות באיזה דברים, רק כשמזכירים מענינו לאיזה הצטרפות קוראים אותו סתם יום הקדוש, ודי בזה למשכיל. (בני יששכר תשרי ח, ב)

סיפר הרה"ק ר' דוד מדינב זי"ע, מעשה בכפרי אחד שרצה להיות תלמיד חכם ועיין בסדר התפילה, וחשב שכשיבא העירי יתפוס את החזן בטעות בשעת

התפילה ויחזיקוהו לת"ח, וכשראה בר"ה שאין החזן טועה כלל אמר ודאי ביוהכ"פ יטעה מפני חולשת התענית, וכשראה ביוהכ"פ שאין החזן טועה בתפלתו אמר בודאי בשעת נעילה כשמשינים הנוסח מכתביה לחתימה יטעה החזן, ולכן כשהגיע החזן לברכת כהנים ואמר ברכנו בברכה המשולשת בתורה הכתובה וכו' מיד צעק הכפרי החתומה... וצחקו ממנו כל העדה. וכשגמר הרה"ק לספר המעשה נענה אחד מן החסידים ואמר שהרבי מספר דברי צחות, נענה הרה"ק ואמר כתיב ויברך דוד את ה', שדוד מברך את השי"ת בדבריו, אלא שלענין כל הקהל נראה כאילו ויאמר דוד שאומר דברים בעלמא, שנתכוון הרה"ק בסיפורו לומר דברים גבוהים. (אש פינחס ח"א רפ"ט)

סוכות

השבעה רועים, אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד. ירמוזו בהם שתי המצוות הבאים בחג הסוכות ביחד שהם מצות סוכה וד' מינים על זה הדרך, אברהם בסוד הסוכה כי כן אברהם סוד החסד הראשון והוא יומא דאזיל עם כליו יומין (וזה בראשית מאמר יהי אור), ולזה ירמוז א' דאברהם בסוד יומא קמא, ב' דאברהם בצורתו רומז לסוכה בת ג' דפנות, ר' דאברהם בצורתו רומז לשתי כהלכתו, ה' דאברהם בצורתו רומז לשתי כהלכתו ושלישית אפילו טפח שמעמידו בתוך ג' טפחים לאחד מן הדפנות, ס' סופי דאברהם בצורתו רומז לסוכה שלימה בת ארבעה דפנות. יצחק בסוד הלולב כי יצחק בסוד ק"ץ ח"י הוא היסוד כנוודע מתקו"ז, והיסוד עולה עד הדעת בסוד הלולב כנאמר בכוונות עי' פע"ח בדרוש הלולב. יעקב בסוד הסוכה כנאמר יעקב נסע סכות"ה. משה סודו סוד הדעת בחי' הלולב. אהרן בסוד הסוכה שהוא זכר לעניי כבוד שהיו בזכות אהרן (תענית ט). יוסף בחי' היסוד סוד הלולב כנוודע. דוד בסוד הסוכה כבקשתינו הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד. (שמעוני טובה)

רגיל היה רבינו [הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זי"ע] לספר מעשה בליל ראשון של חג הסוכות אשר טובא גניז בגוויה, להמשיך רחמים וחסדים על כנסת ישראל, וכך סיפר:

מעשה באברך בר אוריין וחסיד, שנשא בתו של עם הארץ, והיה האברך רגיל ללמד מפעם לפעם את חותנו איך לדרב בלשון צחה כדרכן של תלמידי חכמים, בכדי שלא יכירו בו שהוא עם הארץ. פעם אחת הלכו שניהם יחדיו לשולחנו של איזה צדיק. ובעת הלילה בדרך נשב רוח חזקה, ואמר האברך לחותנו שכאשר יבוא לשולחן הרבי, יאמר להנמצאים שם שבחון מנשב "רוח שעררה", כי כן מורגל בפי תלמידי חכמים לומר, כאשר המשיכו את דרכם, גברה הרוח ביותר, וכאשר הגיעו לשולחן הרבי, פתח החותן ואמר להנמצאים: "בחון מנשב רוח אברהם!" וכל הנוכחים מלאו פיהם בשחוק.

ובא לידי טעות כזו, משום שבגודל בורותו חשב הלה שחתנו הורה לו לומר שבחון מנשב "רוח שרה", וכראותו אחר כך שנתגבר הרוח ביותר, חשב בפקחותו שלרוח חזקה כזו בודאי קורין "רוח אברהם", שהרי אברהם אבינו בודאי היה גדול יותר משרה אשתו! כן היה רגיל רבינו לספר בליל ראשון של חג הסוכות, והיה לו בזה כוונה עמוקה, שיתעור רוח ממרומים לעורר על בני ישראל זכותא דאברהם רחמא. (עבודת הלוי עמ' רסד)

חג האסיף. עי' בני יששכר (תשרי ט) בטעם שנקרא סוכות בשם חג האסיף. ובפשוט י"ל רמז לאחדות, כמו ומתאחדין שמתאספין מינים הד' באגודה אחת וכמו שנרמז במ"ש חז"ל (סוכה כז): ראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת, והוא כלשון הכתוב (בראשית מט א) האספו ואגידה לכם, וע"ז נקרא זמן שמחתנו, כי אם אין שלו' אין כלום.

ולולא דמסתפינא י"ל שיעקב אבינו רצה לגלות את הקץ לפני פטירתו ובאמת נסתלק רק בסוכות כמוש"כ בבני יששכר (ריש מאמרי חנוכה) ברמז ויעקב נסע סכותה, וז"ש כשיגיע הזמן של האספו שהוא חג האסיף אז אגידה לכם וכו', ואולי גם בשביל זה נקרא חג האסיף פירוש אסיפת יעקב, כי הג' רגלים רומזים על הג' אבות כידוע אברהם פסח, יצחק שבועות ויעקב סוכות (עי' טא"ח ס' תיז). (תפוחי חיים - סוכות).

שימחת תורה

נקרא היום ההוא בפי כל ישראל שמחת תורה. ושמחים ביום ההוא עם התורה. נ"ל על פי דברי זהר פרשת אמור דף ק"ד ע"ב וז"ל, ועל דא כתיב עצרת, תרגומו כנישן, וההוא יומא יעקב איהו רישא לחדוותא וכל אינון אושפיזין חדאין עמיה ועל דא כתיב אשריך ישראל מי כמוך [בדברים לג כט], (ועל כן קורין בתורה ביום הזה פרשה זאת), וכתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר [ישעיה מט ג], עכ"ל, וכיון דיעקב מדת אמת תתן אמת ליעקב [מכה ז כ] הוא התורה תורת אמת, בריך רחמנא דיהיב לן אוריין תליתאי וכו' [שבת פח]. יעקב שלישי לאבהן, על כן שמחין ביום הזה עם התורה ונקרא היום הזה יום שמחת תורה. (בני יששכר תשרי, ג ה)

שמחת תורה. לשון המורגל בפי חכמי הש"ס ז"ל אצל דברי תורה אימ"ה ירא"ה רת"ת זי"ע (יומא ד) מספר מכון שמח"ת תור"ה (בני יששכר)

שמחים בצאתם וששים בבואם עושים באימה רצון קונם. שמחים בצאת"ם זה סוכות שכן סוכ"ה ג' צ"א, וששים בבוא"ם זה יחוד של שמיני עצרת כמובן, ואם קיימו החג עם מצותיו כראוי אז ע'שים ב'אימה רצון ק'ונם ר"ת עקר"ב כמו"ש בספה"ק, היינו בחודש חשון שמזלו עקר"ב והבן. (אור מלא)

טעם הסוד שהשמחה אז מהיחודא שלים שנעשה במוסף שמע"צ, ע"כ נכון יותר לעשות הקפות אחר תפלת מוסף דיקא שהשמחה נגרמה אז במוסף כבר בשלימות שאז במוסף הזיווג שלם ויחודא שלים כנוודע (שער יששכר, זמן שמחתנו, כח)

בדינוב לא היה נהוג בכלל שהקהל יחזקו ספרי תורה ורק המוכבדים נתכבדו בהחזקת ס"ת וכל הקהל היו רוקדים בשמחה יתירה ורוממה. (ירח האיתנים תו"א)

בינה לעיתים

דרושי לחג הסוכות מאת ב"ק אדמו"ר שליט"א סוכה מרמז על פנימיות התורה

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל [ויקרא כג מג]. צ"ב למאן דאמר סוכות ענני כבוד הוי [סוכה יא]. הלא הוי המה ענן רוחני, א"כ היאך ידעו הדורות ע"י ישיבה בסוכות של דפנות ופסולת גורן ויקב טעם הישיבה בתוך ענני כבוד. וי"ל דהנה כתיב בפרשת וירא [בראשית יח ד] יוקח נא מעט מים וכו' והשענו תחת העץ, ואמרו חז"ל [במדרש פי"ב ב] והשענו תחת העץ שעשה להם סוכה. ואאמרו"ר ז"ל פירש בספרו תפוחי חיים פ' וירא עפ"י דברי פרקי דר"א [פמ"ח] שאברהם אבינו נימול ביום הכפורים שנאמר בעצם היום הזה וכו', והמלאכים באו בשלישי למילה ונתעכבו עד סוכות וז"ש והשענו תחת העץ, היינו עצי הסוכה. ועוד איתא במדרש רבה פ' וירא [פמ"ח] שהקב"ה אמר אתה אמרת והשענו תחת העץ חייך שאני פורע לבניך פרש ענן למסך, הרי במדבר בארץ מנין בסוכות תשבו, לעתיד מנין וסוכה תהיה לצל וכו'. ובתנחומא שם [ז] וז"ל אתה אמרת והשענו תחת העץ אני נתן להם מצות סוכה דכתיב צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן וכו', וכן הוא בתוספתא [סוטה פ"ד]. וצ"ב מאי קאמר דאברהם אבינו סוכות עשה להם והרי לא היתה סוכה כהלכתה דבעינן דפנות וסכך וכאן לא היה כי אם תחת העץ ישוב.

ויש לבאר דיסוד גדול לימד כאן אברהם אבינו ע"ה, והוא ענין קיום המצוה במחשבה ובדעת אפילו בשעה שאין יכולת לקיים את מעשה המצוה בפועל ממש, וכמו שאמרו חז"ל [קידושין פב]. קיימו האבות כל התורה כולה עד שלא ניתנה. ובכח יסוד זה שייסדו אבותינו הקדושים יש בידינו לקיים גם בזמן הזה סדר עבודת הקרבנות במחשבה ודיבור אף בלא מעשה כמו"ש [הושע יג ד] ונשלמה פרים שפתינו, וכן אמרו חז"ל [ברכות כו:] תפלות כנגד תמידין תקנום. וזהו שאמרו סוכה עשה להם, כלומר אף שעדיין לא נמסרה תורה והלכות סוכה אעפ"י קיים אברהם אבינו מצות סוכה ותיקן שרשה במקום עליון במחשבתו ובכונתו. וזהו שנאמר 'תחת העץ' היינו עצי סוכה, כלומר זה תחת זה. וכדרך שביארנו על הא דתנן במסכת סוכה [פ"א מ"ב] העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשהה בתוך הבית, וצ"ב למה האריך בלשונו וקאמר כאילו עשהה בתוך הבית הול"ל פסולה, וי"ל דמיייר בענין אחר, דהנה סוכה"ל עולה כמנין יחוד ב' שמות הוי"ה אדנ"י ידוע, איל"ן במספרו ג"כ הכי הוי, וזהו יחודא שלים כאשר כיוונו הכהנים בבית ד', וז"ש העושה 'סוכתו תחת האילן' פירוש מכווין כונות יחוד קב"ה ושכינתה בתפלה ובמצות תחת יחוד שמו הגדול שהוא בגימ' איל"ן, כאילו עשהה בתוך 'הבית', כאילו עשה היחוד בתוך הבית הידוע היינו בית המקדש, וז"ש אברהם אבינו והשענו תחת העץ פירש'י 'תחת האילן', לכאורה הוא שפת יתר דמאי קמ"ל, אך הרמז הוא תחת העץ היינו תחת הסוכה עילאה בגימ' איל"ן.

וז"ש למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו', כלומר ע"י ישיבה של מצוה בסוכה בכונה ובקדושה יוכלו דורותיכם להשיג 'בדעת' את קדושת ענני כבוד צילא דמהימנותא. אם כי עתה אינם חופפים עלינו, מכל מקום באור קדושת הסוכה הוי כאילו אנחנו יושבים בצל הענן. וז"ש אתה אמרת והשענו תחת העץ, אני נתן להם מצות סוכה, פירוש כמו שאתה אמרת לאורחים והשענו תחת העץ וקיימת בזה מצות סוכה בשרשה אעפ"י שעדיין לא ניתנה במעשה, כמו כן אני נתן להם מצות סוכה וידעו דורותיכם טעם ענני כבוד אעפ"י שאינם כעת בפועל ממש.

הילובם בקודש

עובדות והנהגות מרבתינו הקדושים מקאסאן צוק"ל

סדר ליל ויום שמחת תורה אצל רבינו האור מלא זי"ע [מרשימות הרה"ח ר' דויד פעלבערבוים ז"ל]

בליל שמחת תורה היה נוהג רבינו ללכת לתפלה בבית הכנסת של העיר עפ"י הזמנת ראש הקהל והגבאים שבאו להזמין וללוות, ורבינו לא התפלל שם מעריב רק השתתף בהקפות ונתכבד בהקפה ראשונה, ואחר גמר ההקפות וברכת גוט יו"ט ליוו כל הקהל את רבינו לביתו.

כשעה לפני חצות בא רבינו לבית מדרשו, בעל תפלה עבר לפני התיבה לתפלת מעריב ורבינו פתח באתה הראית וסדר ההקפות כמו בליל שמיני עצרת, רק שלפני פסוקי אנו בכח מוסיפים בכל הקפה פסוקים משיר השירים תוכם רצוף אהבה אך השכינה הק' משבחת ונכספת לנסות ישראל, וביום שמח"ת אמרו פסוקי שיר השירים אך ננסת ישראל משבחת ונכספת לשכינה הק'. בהקפות של ליל ש"ת, באו המון רב אנשים וגם נשים מבני העיר לראות בשמחת התורה, ובפעם הזאת בלבד הותר להסיט את הוילון של עזרת נשים לקרן זוית וכן עמדו נשים וילדות בפתח ביהמ"ד ולא מיחו בידם, אחר ההקפות נטל רבינו ס"ת ואמר שמע ישראל וגו' אחד הוא אלוקינו וגו' גדלו וגו', והגבאי מוהר"ר ר' נטע ז"ל אמר על הכל בניגון של מרשות הנאמר לחתן תורה, וקורין בפי וזאת הברכה ה' קרואים, רבינו קרא אבל לא עלה לתורה בליל זה.

מנהג היה מקאסאן שקיבל רבינו הבני שלשים מחותנו הרה"ק מטאש שקיבלו מהה"ק ר' דוד מדינוב שהיו מתקנים בחו"ר כובע מיוחד מצוייר ומעוטר בפסולת גורן ויקב וד' מינים ממנים שונים, וכל מי שהיה עולה בליל ש"ת לתורה היה לובשו בראשו להרבות בשמחה ומנגנים ומרקדים סביבו וכו', אח"כ אמר רבינו יהללו והמשמש החזיר הס"ת להיכל אמרו עלינו ורבינו נפדר בברכת גוט יו"ט.

ערכת השולחן היתה בשעה מאוחרת מאוד ולא היה רבינו מאריך בה ונגנו פיוטי מערבית. בתפלת שחרית עבר רבינו לפני התיבה מאדון עולם עד אחר הלל במהירות רבה פסוקי דזמרה בנוסח ימים נוראים, היה מדלג מן מזמור שירו לך שיר חדש עד הללו' הללו את שם ד' והשאר כרגיל, מנגנים הא"ל א"ל מלך גדול תתברך וכולם מקבלים וממקומן ובהלל ניגן הללו את ד' ואנא ד' הושיעה נא, הכהנים נשאו כפיהם בשחרית, קדיש בלא ניגון, כל תפלת שחרית והלל עד קדיש תתקבל לא ארכה אלא חצי שעה, אחר הפסקה פתח באמירת אתה הראית במתינות וכל סדר ההקפות כדאמתמול רק הזמירות והריקודים היו בקצרה, בהקפה ראשונה אחר א"ל מסתתר אמר בהתעוררות ובכביה התחנה תורה הקדושה התחנני בבקשה וכו' מסליחות לצום גדליה וכל העם עומדים מקשיבים לקולו, בכל הקפה אחר פסוקי מזמור לדוד לא אמרו פסוקי אור זרוע לצדיק וכו' מגדל עוז וכו' ובמקומם אמרו פסוקי בשמן יגילון כל היום וכו' כי תפארת עוזמו אתה וכו' בנוסח שאומרים ברה"ח אחר התקיעות ואח"כ פסוקי שיר השירים לכבוד השכינה הק' כמבואר לעיל.

גם בהקפות אלו אמר רבינו ד"ת בקצרה ואחר גמר הקפה ז' ניגן המזמור הללו' שירו לך שיר חדש וגו' ואח"כ ויתאיו כל לעבדך בהתעוררות גדולה ושמחה רבה כל העם רוקדים סביבו והוא בתווך, אח"כ נטל הס"ת ואמר שמע ישראל, אחד הוא, גדלו וגו' וקרא בעצמו פר' וזאת הברכה ה' קרואים בניגון ימים נוראים ועלה ללוי, ואחר הקריאה הראשונה פנה ויצא לחדרו, ואחרי שכלו כל העם הקריאה שב רבינו לביהמ"ד וקרא שוב ה' גברי בפרשה, וחמישי עלה בעל כל הנערים אח"כ אמר הגבאי מרשות לחתן בראשית ורבונו יושב ואומר אחריו בלחישא ובככי כנ"ל, רבינו עלה לחתן בראשית ולא פרשו טלית לחופה ואין מנגנים בין הפרשיות, אחר ההפסקה עמד רבינו אצל הבימה וס"ת בזרועו וזימר שישו ושמחו בשמחת תורה וכו' התקבצו מלאכים וכו' איל ואשמח וכו' בניגון ידוע, וכל העם סביבו בעיגול גדול משוררים ומרקדים בשמחה עצומה ובהתלהבות, וכשסיים ניגן יהי רצון הנאמר אחר סדר עבודת יום הכפורים שתהא השנה הזאת שנת אורה שנת ברכה שנת גילה וכו' רבינו אמר ג' אותיות והעם עונים אמן על כאו"א, ושוב מנגנים ושוב אמר ג' אותיות וחוזר חלילה, אח"כ אשרי, תפלת מוסף כיבד רבינו לאחר ואין נושאים כפים, אחר התפלה קידש בביהמ"ד ואחר הפסקה קצרה התפללו מנחה ואחר כך ערך שולחן לסעודת יו"ט בשמחה רבה בזמירות ותשבחות לכבוד היום, רבינו הרבה לומר ד"ת ושיחות קודש, ובתוך הסעודה היו מזמרים ומרקדים בהתרוממות הנפש בעוז ותעצומות, ורבינו האריך בשולחן כמה שעות לתוך הלילה.

קודם בהמ"ז היה זורק תפוחים להנוכחים והעם נדחפים ונדחקים לתפוס ולזכות בפרי עץ חיים, יש שנתן לידיהם ויש שחטפו ויש שהגיע אליהם בזריקה והכל בחשכון ובכבוד וד"ל.

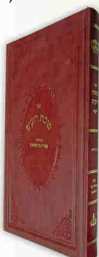
במוצאי יו"ט אחר תפלת ערבית הבדיל רבינו תיכף בביהמ"ד, ואח"כ המשיכו העם בשירה וריקודים ורבינו איהל לכאו"א שבע טוב וחורף טוב ופנה לביתו. אשרי העם שככה לו אשרי העם שד' אלקיו זכותו יגן עלינו ועכ"י אמן.

יפוצי מעינותיך חוצה

מהנענייה ונטמעי ב"מבין בני טליתים"

ספר סוכת רועים

בו נלקטו ונסדרו זמירות לחג הסוכות ושמח"ת, סדר אושפיזין סדורים יום ביומו, הושענות והקפות עפ"י נוסח רבוה"ק לבית מקאסאן זי"ע"א עם פירוש עטרת בני שלשים, ובסופו צורף לקט הנהגות מרבתינו בעל האור מלא זי"ע"א. י"ל ע"י המכון בירח האיתנים שנת תשס"ג.

בית המדרש בני שלשים קוסון בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

זמני התפילות לחג הסוכות ושמח"ת הבעל"ט

9:00	שחרית יום שב"ק א' דסוכות
8:00	שחרית בימי חוה"מ
בזמן	מנחה וערבית בשויו"ט ובחוה"מ
9:00, 10:45	מעריב מנגנים נוספים
8:30	קריאת משנה תורה ליל הושענא רבה
8:00	שחרית יום הו"ר
8:30	שחרית יום שמחת תורה
בזמן הדה"נ	מנחה וסעודה שלישית (נעילת החג)

בית המדרש בני שלשים קוסון בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

זמני התפילות

ליום הכיפורים הבעל"ט

14:00	מנחה עיו"כ
18:30	כל נדרי
8:00	שחרית
11:30	יזכור (משוער)
17:00	מנחה יו"כ
17:55	נעילה (משוער)
19:11	מוצאי הצום